

BAŞTAN NE DÜŞÜNMEİYİZ?

İnsan ilk önce kendisini yaratan bir zat bulunduğunu ve yaratılmasının bir maksad ve gayeye müteveccih olduğunu düşünmelidir [1]. Biz; kendi kendimizi yaratmış olmadığımız gibi bir sebep ve hikmetsiz de yaradılıvermiş olmadığımızdan [2] elbette bizi yaratan bir kuvvet ve kudret sahibi bulunduğunu bilmeli ve onun bizi yaratmakta bir hikmeti olduğunu düşünmeliyiz.

Hiç saat görmemiş olan bir insan; işlemekte bulunan ve kadrını üzerinde yavaşca yelkovanı hareket ederek gündüz ve geceyi saat ve dakikaları bildiren bu âleti tetkik edince bunun düşünce taşına bir akıl sahibi tarafından yapıldığına ve insanlara yirmi dört saati ve bu saatların dakika ve saniyelerini göstermek maksadile vücade getirildiğine hükmeder.

Bunun gibi insan, kendi vücudundaki azayı ve görmek ve işitmek hasselerimizdeki incelikleri ve yediğimiz şeylerin istihalede geçerek nihayet zekâ ve tefekküre kadar yükselmesindeki dehâlara hayret veren mükemmelliği birer birer tetkik edince elbet kendi kendisini yaratmadığı için kendisini bir yaradan bulunduğuna ve bu yaradan zatın büyük bir hikmet sahibi olduğuna ve yaratılmasının abes olmayıp bir maksad ve gayeye matuf bulunduğuna hükmeder. [1] Misalimizdeki saat ile saati yapan zat arasındaki

[1] افحسبتم انما خلقناكم عبثاً وانكم اليها لا ترجعون 23×115

[2] ام خلقوا من غير شيء ام هم الخالقون 52×35

nisbet sadece illet ile malûî, âmil ile mamûl arasındaki nisbetten ibarettir. Çünkü saatin; yapıldıktan sonra yapan kimseye bir ihtiyacı kalmaz. Fakat bizim ile bizi yaratan **Tanrı** arasındaki nisbet -biz, daima, onun lutf-u-keremine muhtaç olduğumuzdan- böyle sadece onun bizi yaratması ve bizim onun yaratılışı olmamızdan ibaret değildir. Hayatımızın her anında ve yaşamamızın bütün safhalarında ona, onun lutfu-keremine ve inayet ve merhametine muhtaç olduğumuz için bizim ile onun arasındaki nisbet iftikar ve ihtiyaç nisbetidir ki bu nisbetimiz bizden hiç bir vakit kalkmaz.

Şu halde her insanın evvelâ **Allah**'ın varlığını ve bize idrâk, irade vermiş olduğu için bizim kendisine karşı vazifelerimiz bulunduğunu ve bu vazifelerimizi ne yolda yapmamız lâzım geldiğini bildiren peygamberler gönderildiğini ve bu peygamberlerin dahi bize kılavuzluk eylemiş olduklarını ve biz âciz insanların onun mihrabında kendisine her an yalvarmamız gerektiğini [2] düşünmesi gerektir.

Vazifesi olan her idrâk sahibinin karşısında mesuliyet dikileceğinden dini vazifelerimizin de mesuliyeti olacağı ve vazifelerimizi yerine getirirsek mükâfatını, yerine getirmeyecek olursak mücazatını göreceğimiz dahi düşünülmelidir.

Dünyada işliyeceğimiz en ufak bir hayır mükâfatsız kalmayacağı gibi yaptığımız en ufak şer dahi mücazatsız kalmayacaktır [3].

Küçük, büyük hareketlerimizin hesabı verilecek ve bu-

[1] بحسب الانسان ان يترك سدى 36×75

[2] وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون 56×99

[3] فمن يعمل مثقال ذرة خيراً يره ومن يعمل مثقال ذرة شراً يره 8,7×99

nun için bir **Deyyanın** huzurunda bir divan kurulacaktır ki din demek te zaten bu divanda **Deyyanın** huzurunda her fi'limizin mücazat veya mükâfatlandırılacağına inanmaktır. Bu öyle bir divandır ki orada yazıcı **Meleklerin** yazmış oldukarı [1] fiil ve hareketlerimizi kendimiz okuyacak [2] ve azamız kendi kendimize tanıklık getirecektir [3].

Şu halde **İslâm** dinine ilk girecek olan ve **İslâm** dininin yolculuğunu yapacak bulunan zat **Allahın** varlığını ve birliğini ve bizi yaratmaktaki hikmetini ve kendisine her andaki iftikar ve ihtiyacımızı ve yaptığımız işlerden hisap vereceğimizi tamamilе kalbine yerleştirdikten sonra peygamberler vasıtasile öğrendiğimiz **Allah'ın** buyruklarını yerine getirmeye başlayarak iptida **Allah'ın** hukukunu ifa etmeye ve sonra da insanlara karşı olan borçlarını yapmakta kusur etmemeye çalışacaktır.

[1] كراماً كاتبين يعملون ما يفعلون 11،12×82

[2] اقرأ كتابك كفى بنفسك اليوم عليك حسبنا 14×17

[3] يوم تشهد عليهم السنتهم وأيديهم وأرجلهم عما كانوا يعملون 24×24

وقالوا الجلودهم لمشهد ثم علينا قالوا انطقوا الله الذى انطق كل شئ* الآية 21×41